

Szij (Szy) Géza csendőr ezredes

Összeállította Kerkayné Maczky Emese, v. Maczky László csendőr százados leánya, akit szoros szálak fűznek a Szy családhoz. Anyai nagyapjának testvére, Kolossváry Janka Szy Géza felesége, nemcsak keresztanyja, hanem pótédesanyja is volt édesanyjának, Kolossváry Erzsébetnek, aki saját édesanyját négy évesen veszítette el. Ez nemzedékekre összekovácsolta a rokonokat.

1872. május 20-án született a Veszprém megyei Gecsén.

Édesapja Szy Sámuel ágostai evangélikus lelkész iskolatanító, (szül. Rábaszentandrás, Győr megye, 1812.12.14., meghalt Nagyveleg, Fejér megye, 1895.10.25.), Szih Sámuel és Novák Éva fia.

Édesanyja Ns. edvi Illés Lydia (szül. Vásárosfalu, Sopron megye, 1830.07.11., meghalt Gecse 1894.07.31.), edvi Illés József és Gál Anna leánya.

Felnőtt kort elért testvérei: László, Anna, Péter, Emma, Gusztáv, Benő.

Szy Géza Pápán érettségizett, s utána rögtön bevonult katonának Bécsbe. Valószínűleg itt, a német nyelvű hadseregénél történt (a Monarchia idejében a közös hadsereg hivatalos nyelve a német volt), hogy „átkeresztelték,” és egész katonai pályafutása alatt Szij néven futott. Nem tudtak mit kezdeni a Szy névvel. Ő meg nem törődött ezzel, hisz írták ezt a nevet már sokféleképpen. Azonban minden polgári papírján Szy néven szerepel.

1895-ben lépett a csendőrség kötelékébe. 1896-ban hadnagyi rangra lépett elő és Pancsovára került (II. kerület) ideiglenes parancsnoknak, majd 1900-ig a II. Szegedi csendőrkerületben szolgált oktatótisztként.

1901-1902-ben a VI. Székesfehérvári csendőrkerületben szolgált szakaszparancsnokként.yy

1902.05.01. főhadnagyi rangra lépett elő

1903-1908. a III. Budapesti csendőrkerületben szolgált.

1906.08.27-én feleségül vette Kolossváry Jankát, (szül. Vaszar, Veszprém megye, 1886.07.28., meghalt Budapest, 1967.12.19.), Kolossváry Lajos földbirtokos (szül. Vaszar, 1852, meghalt Vaszar, 1928) és Schandl Lujza (szül. Pápateszér, Veszprém megye, 1861.12.06., meghalt Vaszar, 1907.02.17.) leányát. A Szy család az ágostai evangélikus vallást gyakorolta. A Kolossváryak pedig mélyen vallásos katolikusok voltak, ezért a menyasszony szülei megkövetelték, hogy Szy Géza "reverzálist" adjon. A házassági anyakönyvi kivonatban (lásd az életrajz végén) a következő bejegyzés olvasható ezzel kapcsolatban: "Megjegyzés: A pápai királyi közjegyző előtt 1906 évi augusztus hó 19.-ik napján 376 ügyszám alatt felvett okiratban foglalt megállapodás szerint ezen házasságból születendő gyermekek nemre való tekintet nélkül a római katolikus vallásban fognak neveltetni. Kopácsy Pál s.k. anyakönyvvezető". (Az anyakönyvi kivonatban szereplő 1896-os dátum hibás.)

Budapesti szolgálata alatt három gyermekük született: Géza (1907-2003), Tibor (1908-1991) és Livia (1909-1998).

1908.05.01 századossá lépett elő, nevezik ki, és a Belügyminisztérium csendőrségi osztályába kerül beosztásra 1910 közepéig. Ezt követően a VI. Székesfehérvári 6 szárny parancsnoka lett Zalaegerszegen.

1915.11.01. őrnaggyá nevezték ki, majd 1918-ban alezredessé.

1918-19-ben a családot halálra keresték Szy Géza katonai tevékenysége miatt a Muraközben. Nem csak a kommunisták, de a horvátok is, akik ráadásul vérdíjat tűztek ki a fejére a parancsnoksága alatt lezajlott muraközi harcok miatt.

10 és 11 éves fiai, Géza és Tibor is részt vettek a „Muraközi harcokban” mint hírvivők, amikor a horvátok el akarták foglalni Muraközt. Nem hősködés volt ez számukra, hanem játék, amikor többször is keresztezték az ellenség vonalát üzenetekkel, amelyek talán érthetetlenek is voltak részükre: "Béla bácsi, reggel ötkor, édespapa is reggel ötkor". A támadás időpontja ezzel tisztázva volt, ők pedig „játszva” visszatértek, senki sem figyelt rájuk. Ezekért a szolgálatokért Géza és Tibor később megkapta a 'Nemzetvédelmi kereszt' kitüntetését, amit „Az állam s társadalom felforgató törekvésekkel szemben tanúsított hazához hű magatartásért” adtak. A játékszerű futárszolgálattal nagy szolgálatot tettek a hazát védő magyar harcosoknak, (csendőrségből, néhány honvédből, hazatérő tengerészekből, de főleg a polgári lakosságból és a diákságból önként alakult nemzetőrség), akiknek többször sikerült visszaverniük a támadó ellenséget.

Szy Géza csendőr őrnagy.

Az ide-oda járkálás közben az ismeretlen őrt-álló katonát ellátták cigarettával, a menetelő katonát vízzel. Tibor különösen fürge volt a vízfordásnál, hulltak is a garasok a markába és mialatt a fiúk így töltötték idejüket, édesapjuk körülkerítette az ellenséget 2000 népfelkelővel és 800 csendőrrel és védte az ezeréves határt az idegen betörés ellen októbertől. Sajnos a világháború utáni zűr-zavar és a nagyhatalmak gondoskodtak arról, hogy a magyar ne sokáig maradjon úr saját hazájában. December 24-re leszerelték a nemzetőrséget (nem tudtam kideríteni kinek a parancsára), elszedték tőlük a fegyvereket és a horvát és szerb csapatok Szentestén ellenállás nélkül bevonultak a Muraközbe.

1918. karácsonyát Pásztoriban, Kolossváry Sándor sógoránál – nagyapámnál – töltötte a Szy család, mint minden évben. Majd amikor megtudták, hogy halálra keresik a családot, a gyermekeiket sürgősen különböző családokhoz vitték Győrbe – még a nevüket sem volt szabad megmondani –, Géza pedig Budapestre ment. Januártól a fiúk Győrött laktak, de itt sem voltak tétlenek. Amikor a tótok és csehek a győrszabadhegyi Duna-hídon át akartak jönni, a Szy fiúk és sok más magyar gyerek fokosaikkal és parittyáikkal kergették vissza őket, karöltve a gyári munkásokkal.

1919-ben Debrecenbe vezényelték Szy Gézát, s kinevezték csendőr kerületi parancsnoknak. Ide a gyerekeket is magukkal vitték. Éjszaka érkeztek meg Debrecenbe a kommunizmus kellős közepén. Az Arany Bika szállóban kaptak egy átlótt ablakos, fűtés nélküli szobát. A mellettük levő erkélyen mondta el Szamuely Tibor – az akkori vörös vezér – hírhedt beszédét.

Élelem nem volt, éhezett a család. Az akkor 11 éves Tibor megnyerő természetével kikedveskedett teát és cukrot a számukra az Arany Bika szálló szakácsánál. Hamarosan egy csendőr százados fogadta be lakásába a családot. Szomorú idők voltak ezek. Debrecenben a kommün alatt azonban az éhezés volt a kisebb gond.

Egy napon Szy Géza levágta parolijáról a csillagokat. Janka „sokat sírt és a szeme mindig tele volt aggodalommal, szeretettel simogatott bennünket, de mindig könnyes szemmel. Csendőr ezredes édesapámat, a polgármestert, a törvényszéki elnököt és még néhány városi vezető embert feltettek teherautókra, kivitték a temetőbe, és a sírjukat ásatták velük, hogy a gépfegyverekkel, amiket a teherautón rájuk szegeztek kivégezzék őket. A szerencsénk az volt, hogy egy hírnök jött, aki a románok készülődését jelezte a kivégzőknek. Saját bőrüket kellett menteni, így a parancsnok azt mondta, 'engedjétek haza a kutyákat, majd holnap végzünk velük'. Másnap nagy örömmel ébredtünk. Hangos volt az utca az örömkialtásoktól. Édesapám az ablakhoz ment és azt mondta, meg vagyunk mentve, bejöttek a románok. Így örült Debrecen lakossága a román megszállásnak, mert ez a kommunizmus végét jelentette. Akkor tudtuk meg édesapánktól azt is, hogy előző nap mi történt" - írja leánya Lívia. A sors iróniája, hogy a gyűlölt románok bejövetele mentette meg életét, azok a románok, akik néhány hónap alatt tökéletesen kifosztották az egész országot.

A román megszállás alatt Szy Géza kerületi parancsnok volt Debrecenben, ami nem volt könnyű dolog, mert a megmentők csakhamar ellenséggé váltak. Megérték még Debrecenben nagybányai Horthy Miklós fehér lovon való be- és a románok a város másik részén való kivonulását.

1920-ban Szombathelyre helyezték, ahol a szombathelyi csendőrkerület parancsnoka lett.

1921-ben ezredesi rangra léptették elő.

Szi (Szy) Géza csendőr ezredes.

Ezredesi katonai beosztásának megfelelően nagy társadalmi életet kellett éljenek, ami igen költséges volt. Ahogy akkoriban katona feleségeknél az szokott lenni, Janka földbirtokos édesapja, valamint testvérei rendszeresen támogatták a Szy családot az apanázs mellett „természetben”, vagyis élelemmel.

Szorgalmas, hivatását kedvelő, lelkiismeretes, becsületes, jó magyar katona volt, akit alant valói szerettek, és feljebbvalói nagyon elismerték.

1923-ban nyugdíjba vonult, de továbbra is mozgalmas társadalmi életet éltek. A Nemzeti munkavédelmi hivatalnak lett három vármegyére kiterjedő parancsnoka és dunántúli főcserkész.

Szombathely 1927. A Szy család Lívia eljegyzésekor: Szy Géza csendőr ezredes és neje (Kolossváry Janka), Lívia és vőlegénye Ágoston István csendőr százados, dr. Szy Géza orvos és Szy Tibor repülőtsz.

A harmincas években már csendes, visszavonult életet éltek. Mivel szeretett kertészkedni, Vaszaron, a Kolossváry László sógorától kapott darab földön, a Gerence parton konyhakertészettel foglalkozott nyaranként. Még ott is aludt néha egy kis kunyhóban.

1935.08.23-án, 63 éves korában hirtelen halt meg szívbénulás és agyvérzésben. Szombathelyen temették el. Később a Kolossváryak vaszari sírkertjébe helyezték örök nyugalomra.

Szy Géza csendőr ezredes, felesége Kolossváry Janka és fia Szy Tibor repülő ezredes sírja (sírköve).

A Kolossváry család sírkertje a Vaszari Felső-temetőben, vitéz Maczky László csendőr százados feleségének, Kolossváry Erzsébetnek a temetésén 2016. április 1-én.

A Szy testvérek, édesapjuk halála után, 1935.

orvos feleségét, Dr. Kurucz Katalin Rózsát röviddel fiúk, Géza Töhötöm születése után. A háborút végigharcolta, mint katona és mint orvos. Kétszer megsebesült a fronton, amiért sebesülési érmet (tűzkereszt pánttal), és a vitézi magatartásért „Signum laudis kardokkal” kapott. Sebesüléséből felgyógyulva 1943-ban kinevezték a munkácsi hadikórház parancsnokává. 1944.10.24-én feleségül vette Raskó Mariannát (szül. Győr, 1924.08.23.), Raskó Alfred csendőr ezredes (lásd külön életrajzát, valamint Szakály: *Akik a magyar királyi csendőrséget 1919 és 1945 között vezették*, Budapest, 1913, Magyar Napló. 198. old.) és Ámon Terézia leányát.

1945 januárjában a munkácsi hadikórházat kitelepítették a németországi Breslauba. Onnan igen körülményesen Olaszországba ment, ahol minden további nélkül - olasz diplomája lévén - dolgozhatott, mint orvos. 1963-tól haláláig Svájcban dolgozott közkedvelt orvosként. Kiváló orvos volt és kiterjedt családja bázisa.

Szy Géza orvos, 1943.

Géza halála után Janka Budapestre költözött, ahol először országgyűlési képviselő testvérénél, Lászlónál, majd repülőtiszt fiánál, Tibornál lakott. Özvegységére Budapesten ő volt a családi központ. Minden gyereke, testvére, rokona nála kötött ki. Mindig mindenkit szeretettel fogadott és szívesen látott. Maga köré gyűjtötte és összetartotta a családot.

1945 után nagy szegénységben élt. Az 50-es években mindössze 150 Ft., a 60-as években 250 Ft. nyugdíjat kapott. Olaszországban élő orvos fia, Géza támogatta anyagilag haláláig.

Néhány szó erejéig meg kell emlékezni ezen jó magyar csendőr-katona két katona fiáról és csendőr-katona-feleség lányáról.

Dr. Szy Géza (szül. Budapest, 1907.06.08., meghalt Mendrisio/Svájc, 2003.03.17.) Olaszországban tanult és szerzett orvosi diplomát, majd 1938-ban Magyarországon honosította oklevelét. 1939-ben elvesztette

Szy Tibor repülőltiszt, 1935.

Szy Tibor (szül. Budapest, 1908.07.19., meghalt Mendrisio/Svájc, 1991.07.24.) repülő alezredes. Az 1940-es tavaszi árvíz idején a Légi Erők részéről egy életmentő akció szervezője volt. Ezért megkapta a Magyar Vöröskereszt Érdemrendjét. Ezt a kitüntetést még soha főtiszt nem kapta meg. A Hadiakadémia sikeres elvégzése után, mint harcászati vezérkari tiszt a Légierők parancsnokságán kapott beosztást. 1945-ben szovjet fogságba esett, ahonnan megszökött. Egy ideig igazolvány nélkül bujkált, majd miután leigazolták, kényszerítették, hogy lépjen be a honvédségbe, de 1946 őszén letartóztatták, megkínózták és hamis vádak alapján 4 évi börtönbüntetésre ítélték, rangjától megfosztották. Szabadulása után csak segéd munkásként dolgozhatott. 1956-ban aktívan részt vett a szabadságharcban. Annak bukása után külföldre, Géza bátyjához menekült, majd 1960-ban New Yorkban telepedett le. Halála után, 1992-ben leányai kérésére Für Lajos Honvédelmi Miniszter rehabilitálta, alezredesi rendfokozatát visszaadta és posztumusz előléptette ezredessé.

Szy Livia (szül. Budapest, 1909.12.11., meghalt Genf, 1998.03.06.) csendőr ezredes leányaként és Ágoston István csendőr alezredes feleségként (Ágoston István életrajzát lásd külön) 1945 után elképzelhetetlen megaláztatásokon ment keresztül. Férje nem kapott munkát. Budapesten – kicsiny, törékeny termete ellenére – segéd munkásként volt kénytelen dolgozni, hogy megélhetésüket biztosítsa. Majd 1951-ben osztályidegenként, családjával együtt kitelepítették Berettyó-szentmártonba. „Mindig összeszorul a szívem, ha arra gondolok, hogy a hazámban hogyan üldöztek az osztályidegenség miatt.” – mondta. Kitelepítésének történetét 1977-ben leírta és az olvasható Széchenyi Kinga *Megbélyegzettek* (Kráter Kiadó, Pomáz 2008, 544. old.) című könyvében. 1963-ban látogató útlevelet kapott Svájcba és kint maradt fiánál Genfben. Gyorsan megtanult franciául és a World Council of Churches-nél kapott könyvelői állást. „Húsz év hányódtatás után sok örömöm van a szép Svájcban, sok jóban van osztályrészem, amiért minden nap külön hálát adok a jó Istennek” – írta 1977-ben.

Szy Livia, Ágoston István csendőr százados neje, gyermekeikkel, Márával és Istvánnal, 1941.

Házassági anyakönyvi kivonat.

21 szám.

Kelt: Vörsön

1. 906 (ezer kilencszáz hatvanhat) évi
augusztus hó 27 (huszonhétedik) napján.

Megjelentek alulírott
anyakönyvvezető előtt házasságkötés céljából:

1. mint vőlegény: Szty Géza

akinek vallása: római katolikus

állása (foglalkozása): magyar királyi esztergomi érseki
nagy

lakóhelye: Budapest

születésének

helye: Göse

ideje: 1879 (ezernyolczszáz hetvenkilenc) évi
május hó 20 (huszadik) napja,

s aki alulírott anyakönyvvezető

személy nem ismer.

atyjának

családi és utóneve: néhai Szty Sándor

állása (foglalkozása): római katolikus lelkész

lakóhelye: Göse

anyjának

családi, és utóneve: Szty Sándor nevelő néhai
Elles Livia

állása (foglalkozása):

lakóhelye: Göse

2. mint menyasszony: Kolosváry Janka

akinek vallása: római katolikus

állása (foglalkozása):

lakóhelye: Vasvár
születésének { helye: Vasvár
ideje: 1886 (ezernyolczszáz nyolczvan hat) évi
julius hó 28 (huszonnyolcz) napja,
és aki t alulirott anyakönyvezető
személy esem ismer

atyjának { családi és utóneve: Kolossvány Lejos
állása (foglalkozása): főlobbító
lakóhelye: Vasvár
anyjának { családi és utóneve: Jóca Lejta fizesett Koloss
vány Lejosné
állása (foglalkozása):
lakóhelye: Vasvár

Megjelentek továbbá:

3. mint egyik tanu: Herkegy Gyula
kinek állása (foglalkozása): orvos főhadnagy
lakóhelye: Budapest
életkora: 30 (harmincz) éves
és aki t alulirott anyakönyvezető
személy esem ismer

4. mint másik tanu: Böcker Árpád
kinek állása (foglalkozása): őgostai evangélikus tanító
lakóhelye: Sztyrely
életkora: 37 (harmincz hét) éves
és aki t alulirott anyakönyvezető
személy esem ismer

Alulirott polgári tisztviselőnek a házasulókhoz az egymással való házasságkötés iránt tett kérdésére az előtte együttesen jelenlevő házasulók a két tanu jelenlétében személyesen külön-külön kijelentették, hogy egymással házasságot kötnek.

Alulirott polgári tisztviselő a házasulókat ezen egybehangzó kijelentésük alapján a törvény értelmében házastársaknak nyilvánította.

Megjegyzés: A pápai királyi közjegyző elő 1896 évi
augusztus hó 19-ik napján 376 ügyfám alatt felvett okiratban fog-
lalt mag állapota szerint az on koronából születendő gyermekek nemre-
voti bekötés nélkül a római katolikus vallásban fogadásával.

Felolvastatván

helybenhagyatott és aláírva

Az egyik tanu aláírása (kézjegye):

Herkegy Gyula s.l.

A férj aláírása (kézjegye):

Sty Cécilia s.l.

A másik tanu aláírása (kézjegye):

Pöörös László s.l.

A feleség aláírása (kézjegye):

Kolossy Janka

Sty Gizella s.l.

Kopácsy Pál s.l.

anyakönyvvezető.

Bizonyítom, hogy ez a kivonat a Vaszar
anyakönyvi kerület házassági anyakönyvével ^{szó szerint} ~~teljesen~~ megegyez.

Kelt

Vaszar, 1940. márc. 5.

anyakönyvvezető.

Halotti anyakönyvi kivonat.

Folyószám	A bejegyzés ideje (év, hó, nap)	Az elhalálozás ideje (év, hó, nap, napszak, óra)	Az elhalt				Az elhalálozás helye, ha az elhalálozás nem az elhalt lakásán történt	A halál oka
			családi és utóneve, állása (foglalkozása), lakhelye	vallása	életkora	házastársának családi és utóneve		
570.	1935. (ezer kilencszázharmincöt.) aug. 24.	23. (huszonhárom) 2 óra	Szy Géza nyugdíjazott csendőreznedes Szombathely Széll Kálmán utca 17.	ag. h. ev.	63 éves	Kolossváry Fanka	néhai Szy Samuél néhai Eloi Illés Lidia	Szívbenulási agresszió

Aláírás előtti esetleges megjegyzések. Aláírások.
Berezhalmi o. R.

Utólagos bejegyzések. Kiigazítások.

Bizonyitom, hogy ez a kivonat a Szombathelyi
anyakönyvi kerület halotti anyakönyvével szó szerint megegyez.

Szombathelyen, 1935. aug. 24.
Kelt

[Signature]
anyakönyvvezető.

1322 / 110 35
Kelt

minta az A. U. 115. §-ához.
10 darab ára 12 fillér.